

Nr 92

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt; given Stockholms slott den 28 februari 1969.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I syfte att förhindra omotiverade skattelättnader genom överföring av förmögenhet till barn föreslås att skatt för förmögenhet, tillhörande barn under 20 år som bor hos föräldrarna, alltid skall beräknas med hänsyn till föräldrarnas och barnets sammanlagda förmögenhet.

Förslag
till
Förordning
om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig
förmögenhetsskatt

Härigenom förordnas, att 12 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

12 §.

1 mom. För äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, beräknas den skattepliktiga förmögenheten för makarna var för sig, varvid boets gemensamma förmögenhet inräknas i mannens skattepliktiga förmögenhet. Har därvid skuld, som i 5 § avses, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens förmögenhet, må bristen avräknas å den andra makens förmögenhet. *Den beskattningsbara förmögenheten beräknas för makarna gemensamt under hänsyntagande, vid tillämpning av 9 § tredje och fjärde styckena, till makarnas sammanlagda nettoinkomst. Frågan om skatteplikt enligt 10 § bedömes med hänsyn till makarnas sålunda bestämda beskattningsbara förmögenhet. Skatt beräknas likaledes efter nämnda förmögenhet samt fördelas å makarna efter deras skattepliktiga förmögenheter. Vad i 11 § 3 mom. sägs, skall därvid iakttagas.*

1 mom. För äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, beräknas den skattepliktiga förmögenheten för makarna var för sig, varvid boets gemensamma förmögenhet inräknas i mannens skattepliktiga förmögenhet. Har därvid skuld, som i 5 § avses, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens förmögenhet, må bristen avräknas å den andra makens förmögenhet.

Har skattskyldig hemmavarande barn, som icke fyllt 20 år, och uppgår barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst till minst 100 kronor, beräknas den skattepliktiga förmögenheten för den skattskyldige och barnet var för sig.

Den beskattningsbara förmögenheten beräknas, i fall som avses i första stycket gemensamt för makarna och i fall som avses i andra stycket gemensamt för föräldrar och barn. Härvid skall, vid tillämpning av 9 § tredje och fjärde styckena, hänsyn tagas till den sammanlagda nettoinkomsten hos dem för vilka gemensam beräkning av förmögenheten sker. Frågan om skatteplikt enligt 10 § bedömes med hänsyn till

¹ Senaste lydelse av 12 § 1 mom. se 1953: 276.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

den sålunda gemensamt bestämda beskattningsbara förmögenheten. Skatt beräknas likaledes efter nämnda förmögenhet och fördelas på envar efter hans skattepliktiga förmögenhet. Vad i 11 § 3 mom. sägs, skall därvid iakttagas.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1969. Äldre bestämmelser tillämpas dock vid 1969 års taxering och vid eftertaxering för år 1969 eller tidigare år.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
28 februari 1969.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSOON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändrade regler för barns förmögenhetsbeskattning* och anför.

Inledning

Skatt på förmögenhet infördes år 1910. Beträffande skattskyldighet för barns förmögenhet utformades bestämmelserna redan från början så att skattskyldig taxerades för hemmavarande omyndigt barns förmögenhet, om inte barnet självt taxerades till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Bestämmelserna om barns förmögenhetsbeskattning har därefter inte ändrats i sakligt hänseende.

Gällande bestämmelser i 8 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt (SF) innebär att den som har hemmavarande barn under 21 år även är skattskyldig för barnets förmögenhet, om barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst inte uppgår till minst 100 kr. Adoptivbarn och styvbarn behandlas efter samma regler som gäller för andra hemmavarande barn, däremot inte fosterbarn. Huruvida den skattskyldige haft barn eller om barn är att räkna som hemmavarande, liksom även frågan om barnets ålder, skall bedömas med hänsyn till förhållandena den 1 november året före taxeringsåret. Om föräldrarna sammanlever torde i regel fadern taxeras för barns förmögenhet. I ett rättsfall (RÅ 1955:1654) har fadern taxerats för sina barns förmögenhet, trots att föräldrarna — som samtaxerades — åsattes taxeringar i olika kommuner och barnen bodde hos modern. Förutsättning för beskattning enligt 8 § SF är att barnets och föräldrarnas sammanlagda förmögenhet överstiger 100 000 kr.

Gällande ordning har kritiserats i olika sammanhang. I två likalydande motioner till 1950 års riksdag (I: 29, II: 29) påtalades att skillnaden mellan det fall då fadern och det fall då barnet självt taxerades för förmögenheten var betydande. Motionärerna fann det från rättvisesynpunkt ytterst önskvärt att man tillskapade likformighet rörande omyndiga barns förmögenhetsbeskattning och yrkade att hemmavarande omyndigt barns förmögenhet skulle sammanläggas med föräldrarnas förmögenhet endast om och i den mån barnets förmögenhet översteg den då gällande skattepliktsgränsen, 30 000 kr. På förslag av bevillningsutskottet (BeU 1950: 37) avslog riksdagen motionerna. Utskottet anförde bl. a. att vid tillämpningen av 8 § SF uppenbarligen mycket ojämna verkningar måste uppkomma samt att dessa verkningar ej kunde anses tillfredsställande. Utskottet kunde ändå inte förorda en omedelbar författningsändring i enlighet med motionärernas förslag, eftersom en ändring av denna art kunde medföra konsekvenser som inte kunde överblickas.

Frågan upptogs av 1949 års skatteutredning, som delade uppfattningen att läget inte kunde anses tillfredsställande. Utredningen föreslog (SOU 1951: 51 s. 242—247) att skattskyldigheten gjordes beroende uteslutande av barnets ålder. Eftersom barnbidrag utgick intill 16 år, oberoende av om barnet hade egen inkomst eller förmögenhet, syntes det utredningen skäligt att alltid låta hemmavarande barns förmögenhet beskattas tillsammans med föräldrarnas intill denna åldersgräns för barnen. Däremot borde barnen efter fyllda 16 år enligt utredningen alltid behandlas som självständiga skattesubjekt. Utredningen föreslog att barnets förmögenhet taxerades hos föräldrarna och skatten påfördes dem i sådana fall, då barnet inte självt påfördes statlig inkomstskatt. Beträffande de fall, då barnet självt betalade statlig inkomstskatt fann sig utredningen däremot nödsakad föreslå en formell samtaxering innebärande att den beskattningsbara förmögenheten beräknades gemensamt för föräldrar och barn, varefter skatten fördelades efter vars och ens beskattningsbara förmögenhet.

Vid remissbehandlingen av utredningens förslag ansågs förslaget förenat med taxeringstekniska komplikationer. Förslaget ledde icke till lagstiftning (prop. 1952: 213 s. 127).

I prop. 1969: 25 har Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för justitiedepartementet föreslagit att myndighetsåldern sänks från 21 till 20 år. Förslaget har ansetts böra föranleda motsvarande åtgärd i vissa författningar där åldersgränsen 21 år f. n. har betydelse. Bl. a. förordas i propositionen ändring i 8 § SF.

Departementschefen

Förmögenhet, som tillhör hemmavarande barn, beskattas f. n. efter olika bestämmelser beroende på barnets inkomster. Om barnets inkomster är så stora att barnet påförs till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst, dvs. i regel ca 5 000 kr., taxeras barnet självt för sin förmögenhet. Har barnet inte tillräckliga inkomster för att få sådan beskattningsbar inkomst läggs barnets förmögenhet vid beskattningen tillsammans med föräldrarnas. Bestämmelserna gäller f. n. så länge barnet inte fyllt 21 år. Äldre barn är självt skattskyldigt för sin förmögenhet. I proposition till årets riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit att åldersgränsen sänks till 20 år.

Mot gällande bestämmelser om omyndiga barns förmögenhetsbeskattning har tidigare anmärkts att de medför ojämna verkningar. Skatten för en mindre förmögenhet som tillhör ett barn kan — genom att förmögenheten beskattas hos barnets föräldrar — utgå efter en väsentligt högre skattesats än skatten för en större förmögenhet, som till följd av avkastningens eller annan inkomsts storlek beskattas hos barnet.

Frågan om en ändring av hithörande bestämmelser har tidigare uppmärksamats av 1949 års skatteutredning. Därvid prövades i första hand möjligheten att alltid låta föräldrarna redovisa barns förmögenhet så länge barnet inte fyllt 16 år. Barnets förmögenhet skulle taxeras hos endera av föräldrarna på samma sätt som nu sker när barnet inte självt påförs statlig inkomstskatt. Denna lösning avvisade dock utredningen som underströk att föräldrar saknade laglig möjlighet att få täckning ur barnets förmögenhet eller inkomst för skatt som påförts för barnets förmögenhet. Med hänsyn härtill torde utredningen ha funnit det obilligt att påföra föräldrarna skatt för större förmögenhetstillgångar tillhöriga barn. Utredningen fann sig därför nödsakad att för alla de fall, då barnet hade egen skatteplikt till statsskatt, föreslå en formell samtaxering mellan föräldrar och barn, innebärande att den beskattningsbara förmögenheten beräknades för dem gemensamt och den därå uträknade skatten sedermera fördelades mellan dem efter vars och ens förmögenhet. Utredningens förslag föranledde inte lagstiftning.

Enligt min uppfattning är läget beträffande hemmavarande barns förmögenhetsbeskattning så otillfredsställande att en omedelbar lagstiftningsåtgärd är motiverad. Gällande bestämmelser gynnar i praktiken de större förmögenhetsinnehavarna. Bestämmelserna inbjuder i sin nuvarande utformning till åtgärder i skatteflyktssyfte. Föräldrar med större förmögenhetstillgångar kan exempelvis överföra till ett barn tillgångar, som lämnar så stor avkastning att beskattningsbar inkomst till statlig inkomstskatt uppkommer för barnet. Härigenom nedbringas skattebelastningen, vilket oftast framstår som omotiverat med hänsyn till att barnets förmögenhet

regelmässigt står under föräldrarnas förvaltning och kan sägas ingå i den förmögenhet som totalt sett disponeras av familjen. Härtill kommer att barns förmögenhet i regel härrör från föräldrar eller andra närstående. Det kan därför inte anses obilligt att beräkningen av förmögenhetsskatten sker under hänsynstagande till föräldrarnas och barnets sammanlagda förmögenhet.

Vissa tekniska svårigheter uppkommer när det gäller att omsätta förslaget i praktiken. Att nå en från alla synpunkter tillfredsställande lösning har visat sig svårt. Som tidigare framhållits är syftet med lagstiftningen att förhindra att föräldrar erhåller omotiverade skattelättnader genom att överföra förmögenhet till barn. De anmärkningar av taxeringsteknisk natur som riktades mot 1949 års skatteutrednings förslag har efter det att ADB-systemet införts förlorat i styrka. Eftersom förslaget sakligt sett synes mig ändamålsenligt förordar jag en ändring som i stort sett överensstämmer med skatteutredningens förslag. Detta innebär att någon ändring inte görs i nuvarande regler för det fall att barnet har så låg inkomst att det inte blir påfört statlig inkomstskatt. För dessa fall har nu gällande ordning fungerat utan anmärkning. Föräldrar, som nu beskattas för förmögenhet tillhörande hemmavarande omyndigt barn, skall alltså även i fortsättningen ta upp barnens förmögenhet i sina deklARATIONER. Beträffande barn med så höga inkomster att de har egen skatteplikt till statlig inkomstskatt, bör däremot nya bestämmelser införas. I dessa fall lämnar barnet egen självdeklaration och är därigenom uppgiftsskyldigt för sin förmögenhet. Syftet med lagstiftningen uppnås om man för hithörande fall föreskriver att förmögenhetsskatt för föräldrarna och barnet skall beräknas med hänsyn till deras sammanlagda förmögenheter och fördelas på dem efter förhållandet mellan de skattepliktiga förmögenheterna. De föreslagna bestämmelserna liknar dem som nu gäller för äkta makars förmögenhetsbeskattning.

Den i 9 § tredje stycket SF angivna reduceringsregeln (den s. k. 30-gångsregeln) föreslås tillämpas med beaktande av föräldrarnas och barnets sammanlagda nettoinkomst. Enligt min mening finns inget behov av att införa ömsesidig rätt till avdrag för skulder på sätt gäller mellan makar.

Mitt förslag medför inte någon utökad deklarationsskyldighet. Eftersom debetsedel i alla fall måste utfärdas för barn med egen skatteplikt till statlig inkomstskatt innebär den här valda lösningen icke någon väsentligt ökad belastning på taxeringsapparaten. Ändringen bör lämpligen genomföras samtidigt med att myndighetsåldern sänks till 20 år.

I fråga om inkomstbeskattningen av omyndiga barn finns inga särskilda bestämmelser utan de behandlas i detta hänseende på samma sätt som andra skattskyldiga. Detta innebär bl. a. att barn medges ortsavdrag på vanligt sätt. Har barnet ingen annan inkomst än inkomst av kapital reduceras således avkastningen av barnets förmögenhet med ortsavdrag vid beskattningen och inkomstskatt beräknas på vad som eventuellt återstår. Någon

samtaxering av barns inkomster med föräldrarnas existerar således inte i vårt land. När det gäller barns inkomst av förvärvsarbete torde det nu tillämpade systemet vara naturligt. Beträffande barns kapitalinkomster kan däremot ifrågasättas om de nuvarande beskattningsbestämmelserna är tillfredsställande från rättvisesynpunkt. Jag är emellertid inte beredd att nu framlägga ändringsförslag i denna fråga, som är av tämligen komplicerad natur. Frågan torde kräva ytterligare överväganden.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till

förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson